

غرفه‌ی ۴ : ما و غدیر

بسم الله الرحمن الرحيم

«الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَوَكَّدَهُ.»

«سلام بر تو ای پیمان خدا که آن را ستانده و محکم گردانده است.»

غدیر مراسمی برای معرفی سلسله‌ی امامانی بود که پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم ، تا قیامت، جانشین آن حضرت‌اند و هدایت و رهبری امت را به دست دارند؛ امامانی که علم کتاب و دانش تکالیف الهی نزد آنان سپرده شده است و میزان و معیار هر حق و حقیقت و برگزیدگان خداوند؛ از امام علی بن ابی طالب تا حضرت مهدی علیهم السلام، بر امت است که آنان را حمایت و به آنها مراجعه کنند و از ایشان بهره گیرند. مردم آخرالزمان نیز از این حکم مستثنی نیستند؛ زیرا اینان هم مخاطبان واقعی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم در غدیر سال دهم هجری بوده‌اند؛ چه منشور غدیر پیامی برای همه‌ی تاریخ است.

ما در این دوران، پیشوایی داریم که به امامتش معتقدیم. در اندیشه‌ی شیعه، آن امام بزرگوار مصداق زنده و بارز و آخرین ستاره از منظومه‌ی رهبران آسمانی است که نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله وسلم در خطابه‌ی غدیر خود معرفی فرمودند. این است که خود را از نعمت وجود امام محروم نمی‌دانیم؛ گرچه آن حضرت در غیبت به سر برند. در باور ما، غیبت امام یعنی حاضری او در سطح جامعه و زندگی به‌طور ناشناس. از این‌روست که می‌گوییم: راه ارتباط با حجت خدا همیشه گشوده است و می‌توان به سوی او تقرّب جست و در آستان او را کوبید و به راستی هدایت و بصیرت در کارها را توسط او از درگاه خداوند مسألت کرد.

امام زمان علیه السلام خود در یک توقیع، برای جوانی جویای هدایت فرمودند:

«إِنْ اسْتَرَشَدْتَ أُرْشِدْتَ وَإِنْ طَلَبْتَ وَجَدْتَ.»

«اگر طالب باشی، خواهی یافت و اگر هدایت بجویی، راهنمایی خواهی شد.»

به یقین، احاطه ی ایشان چنان است که نجوای شیعیان را در خانه هایشان می شنوند و با حمایت های آشکار و پنهان خویش، پاسخ گوی آنان خواهند بود. در عین حال، دیدار حضوری ایشان در صورتی که اراده ی آن بزرگوار بر آن تعلّق گیرد امری ممکن است؛ همان طور که تجلّیات و تشرّفات بسیاری در دوران غیبت کوتاه و بلند آن کعبه ی دل ها اتفاق افتاده است. پدیده ی غیبت و ظاهرنبودن او نباید سبب شود تا برای او شأن کمتری نسبت به امامان گذشته قائل شویم! ظرافت این نکته چنان است که حتّی برخی از بزرگان در بعضی از موارد از آن غافل مانده اند. داستان مقدّس اردبیلی آن هنگام که برای حلّ مشکل علمی به امیرالمؤمنین علیه السلام متوسّل می شود تا از خدا بخواهد که به آن امام اجازه دهد که مشکل او را حل کند نمونه ی بارز این مسأله است و امیرمؤمنان علیه السلام این نکته ی ظریف را به این عالم متّقی تذکّر دادند:

«به سراغ فرزندم مهدی که امام زنده ی توسّست به مسجد کوفه برو و پاسخت را از او دریافت کن؛ او امام زمان توسّست.»

در غدیر خم، پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم وقتی معنا و مفهوم ولایت را توضیح دادند و از همه ی مردم گواهی گرفتند که نسبت به آنان از خودشان سزاوارتر و صاحب اختیارترند - منشور ولایت امامان را صادر فرمودند که: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ...» ؛ و هر که مرا صاحب اختیار و سرپرست خود می داند، علی علیه السلام را هم، به معنای کامل کلمه، صاحب اختیار و سرپرست خویش بداند و این تا قیامت در نسل علی علیه السلام خواهد بود. فرمودند:

«بر هر یکتاپرستی، حکم او جاری و کلام او روا و فرمان او نافذ است. فرمانبرداری از ائمه علیهم السلام بر همه واجب است.»

لازمه‌ی اعتقاد به ولایت امام علیه السلام این است که مؤمن امامش را بیش از خود نسبت به همه‌ی امور صاحب حق بداند و برای ایشان در همه‌ی کارهای مربوط به خویش تقدم قائل باشد. به عبارت دیگر، حقّ امر و نهی برای امام قائل شود و خواست حضرتش را در هر مسأله‌ای جست و جو و اطاعت کند.

در عصر حاضر که امام زمان علیه السلام، عهده‌دار کارگزاری و فرمان‌روایی جهان است حق حجّت الاهی نسبت به ما این است که ایشان را در همه‌ی امور، صاحب اختیار خویش بدانیم و همواره خود را حاضر بر سر سفره ایشان ببینیم و همه‌ی هستی و امکاناتی که در اختیار داریم جز در مسیری که مورد خشنودی حضرت اوست، به کار نبندیم بلکه امور خود را، در همه‌ی لحظه‌های عمر، مطابق رضای آن قبله‌ی دل‌ها جهت دهیم.

غدير روز میثاق است؛ روزی که امامت همه‌ی امامان به نحو کامل و رسا به همگان ابلاغ شد و از همه‌ی مردم بر این مطلب پیمان و میثاق گرفته شد. رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم به مقتضای موقعیت و کثرت جمعیت، در مرحله‌ی اوّل، به پذیرش قلبی و اقرار زبانی اکتفا فرمودند و سپس برای رسمیت بخشیدن بیش‌تر دستور دادند دو خیمه برپا شود. آن‌گاه خود و حضرت علی علیه السلام هریک، در یکی از خیمه‌ها حاضر شدند تا مردم ابتدا با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم و سپس با امیرالمؤمنین علیه السلام دست بیعت دهند و انتصاب آن حضرت را به امامت و صاحب‌اختیاری تبریک و تهنیت گویند.

اینک، اگر کسی صادقانه به پیمان غدیر پای‌بند بود و در هر عید غدیری، با خدا و پیامبر و امامانش تا حضرت بقیة‌الله علیه السلام تجدید بیعت کرد، از کسانی که در غدیر حاضر بودند چیزی کم ندارد.

اگر امام زمان علیه السلام تنها میثاقی است که خداوند در حال حاضر بر روی زمین دارد و در روز غدیر دعوت‌کننده‌ی الهی به اسم و صفت معرفی‌اش فرمود و از همه‌ی مردم تا روز قیامت، خواست تا پیمان امامت او را برعهده گیرند، می‌توان در روزگار غیبتِ امام عصر علیه السلام هم، در دل با آن حضرت بیعت کرد. از این رو خواندن ادعیه هم‌چون دعای عهد یا... که نمادی برای این تجدید بیعت قلبی است، توصیه شده است.

لازمه‌ی بیعت با امام زمان علیه السلام، اطاعت است و پای‌بندی بر محتوای پیام غدیر و پذیرش مولویتی آن امام همام است.

اگر ما خود را شیعه‌ی امام علیه السلام می‌دانیم، باید ببینیم عمل ما چه قدر مطابق پیمانی است که با پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم بسته‌ایم. آیا با دل و جان و زبان تسلیم نبیّ و وصی شده‌ایم؟ زبانمان چه قدر در جهت خشنودی ایشان چرخیده است و در نهایت، قلب ما چه مقدار در خدمت مولایمان بوده است؟ چه قدر از سال‌های عمر و امکانات خویش را در راه کسب رضای محبوب صرف کرده‌ایم؟ آیا بر ادای حقوق امام زمان خود اهتمام ورزیده‌ایم؟

باهم، به حضور پیام‌آور مهربان و نبیّ گرامی اسلام که درود خدا بر آن حضرت و خاندانش باد عرضه می‌داریم:

یا رسول الله! در غدیر خم، دستان نیاکانمان را در دست امام زمانشان، علی‌بن‌ابی‌طالب علیه السلام، نهادی و آنان را فرمودی که از او پیروی کنند و یادآور شدی که پای‌بندی بر پیمان غدیر، سعادت دنیوی و اخروی ما را تأمین می‌سازد. اینک که پیامت به ما رسیده است، ما نیز دست بیعت به سوی تنها یادگار زنده‌ی حاضر، حضرت مهدی

علیه السلام دراز می‌کنیم و اعلام می‌کنیم که او امام زمان ماست و پیشوایی که تو به فرمان الاهی منصوب‌اش داشته‌ای. در همه حال، به او توسّل داریم و منتظریم تا با ظهورش حقیقت غدیر به انجام رسد. برای فرجش دعا می‌کنیم و برای یاری‌اش آماده‌ایم و هرگز از او غافل نخواهیم بود و بر این عهد پای‌بندیم؛ باشد که وفاداری ما به غدیر و وارث غدیر قلب آن پیامبر مهربان را خشنود سازد و ما را به عاقبت خیر و رستگاری و سعادت برساند.

در غدیر، مسلّم شد: آنان که از خدا و رسولش و علی و فرزندان‌ش علیهم السلام که صراط مستقیم الاهی‌اند اطاعت کنند، بی‌گمان، به رستگاری و بهشت دست می‌یابند و کسانی که با آنان مخالفت کنند، رانده‌ی درگاه خدا و اهل شقاوت‌اند و به دوزخ وارد خواهند شد و این ثمره‌ی دو نوع ارتباط و برخورد مختلف با امام است.

اطاعت از وصیّ پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم، حضرت مهدی علیه السلام در آن است که به پیمان غدیر و عهد امامت آن مولا وفادار بوده خود را به اعمال شایسته بیاراییم و از گناهان و لغزش‌ها دوری کنیم تا نشان دهیم که امامان را دوست داریم و از آنچه او نمی‌پسندد گریزانیم و به عهد اطاعت از او پای‌بندیم و بر انجام پیمان خود، سستی نمی‌نماییم. اگر وفادار بودیم و توفیق طاعت خواستیم و تسلیم امر آن بزرگوار شدیم و راه هدایت و صراط مستقیم الاهی را از او طلبیدیم، مشمول عنایات ویژه‌ی امام عصر علیه السلام می‌گردیم و نظر لطف حضرتش را بر خود بیش‌تر احساس می‌کنیم.

هشیار باشیم تا شیطان و دست‌یارانش ما را در اطاعت از آخرین بازمانده‌ی غدیر، حضرت مهدی علیه السلام، باز ندارند؛ چه از غدیر سال دهم هجری، هنوز هفتاد روز بیش‌تر سپری نشده بود که نگذاشتند جهانیان از آن کوه شرافت و فضیلت و حکمت و عصمت و آسمان شجاعت و غیرت و جوان‌مردی و مروّت و فتوّت و دریای علم و صبر و وفا و صفا، در این کویر خشک تفتیده‌ی دنیا بهره‌گیرند و بفهمند که علی نسخه‌ی منحصر به فرد عالم

هستی است. نگذاشتند قحطی‌زدگان دنیا باران رحمت و نعمت محبت علوی و جانشینان پاکش را، حتی لحظه‌ای، بچشند و آن دریا در دل زمین نهان شد.

آری، شکوه غدیر را برنتابیدند و حرمت امیرش را فرونهادند و جان و روح و ناموس غدیر را در همسایگی مرقد آن پیامبر رحمت، به جفا آزدند و چه کفرانی بر اتمام نعمت الاهی و چه دشمنی با اکمال دین و شریعت ورزیدند! آن‌چنان بر امیر غدیر ستم آوردند که گویی استخوان در گلو و خار مغیلان در دیده داشت و در آن حال، چاره‌ای نمی‌یافت جز شکیبایی.

چه بسیار از همان‌ها که در ایام غدیر در حضور آموزگار و آورنده‌ی شریعت، برای سلام و تبریک به مولای غدیر و پیمان‌بستن با او بر یک‌دیگر پیشی می‌جُستند، آن عهد و پیمان را زیر پا گذاشتند و فردا و فرداهای غدیر...

افسوس که چه خسران و خسارتی بر بشریت بار شد و چه حسرت و افسوسی باقی ماند! این‌همه انتظاری که کشیدیم و می‌کشیم نتیجه‌ی همان پیمان‌شکنی است که بر امیران غدیر روا شد. آری، کسی که حقّ خدا را در مورد ولیّ برگزیده‌اش ادا نکند و بدو تمسّک نجوید و صراط مستقیمی را که خدا گشوده است نپیماید، مسلماً دچار راه‌زنی هم‌چون شیطان می‌شود.

غدیر را جایگاهی یافتیم که فرمان خداوند در آن به اجرا درآمد و پیامش که امامت امامان از غدیر تا قیامت بود ابلاغ شد؛ پیامی که پیام‌آور خدا رساندنش را فریضه‌ای بزرگ شمرد و از حاضران پیمان گرفت تا به‌عنوان مهم‌ترین معروف، این پیام را، تا روز قیامت، به غایبان برسانند.

از این‌رو، ابلاغ پیام غدیر قطعی و واجب است و اگر ما شیعه‌ای بودیم که به یمن غدیر، پیام‌رسان غدیر به نسل‌های بعد شدیم، باید بر خود بباییم؛ زیرا نه تنها فرمان الاهی را

به اجرا درآورده‌ایم که کاری پیامبرانه کرده‌ایم و گامی در پی امامان هدایت و غدیری خود برداشته‌ایم.

اولین یادآور و پیام‌آموز غدیر دختر عزیز رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم بود که در مسجدالنبی، ضمن خطابه‌ای پُرشور، مهاجر و انصار را مخاطب قرار داد و فرمود: «شگفتا! آیا غدیر را فراموش کرده‌اید؟ فراموش کرده‌اید یا خود را به فراموشی زده‌اید؟! مگر پدرم در روز غدیر خُم برای کسی عذری باقی گذاشت؟!»

زهرای اطهرعلیها السلام یک لحظه از پا ننشست تا غدیر پنهان نشود و فراموش نگردد و تا آن‌جا بر این حقّ از دست‌رفته پای فشرد که دژخیمان خانه‌اش را به آتش کشیدند و پیکر پاکش را پشت آن در نیم‌سوخته‌ی شعله‌ور، از سر ستم فشردند.

خواستند غدیر را در مسلخ سقیفه ذبح کنند؛ اما یادگار رسول از یاری همسر و امام غریب خود دست برداشت. از علی گفت و گفت تا سرانجام جان بر سر این راه گذاشت. این بود که برای همه‌ی غدیریان الگو شد و این گونه به ما آموخت که برای رساندن پیام حیات‌بخش غدیر، باید خروشید و در ابلاغ آن به همه‌ی نسل‌ها با همه‌ی توان از دل و جان کوشید. دار و ندار خویش را در این راه باید داد.

اینک، وظیفه‌ی ما در غدیر برطرف کردن گرد و غبار غربت از چهره‌ی امیران غدیر است تا آن‌که غمی از دل امام عصرعلیه السلام بزدايد.

اگر ما از امت مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم هستیم و به فرمان بزرگ‌داشت غدیر و ابلاغ پیامش متعهدیم و آن را برترین معروف می‌دانیم که باید بدان امر کرد، حتی با دست خالی و پای برهنه و پیاده باید به راه افتیم و چونان سلمان و ابوذر و مقداد و عمار که غربت غدیر و امیرش را دریافته بودند از ولایش دم زنیم و بانگ برداریم که: حق با علی است. آری، ما امامت و صاحب‌اختیاری علی و فرزندان علیهم السلام را به همه‌جا و همه‌کس می‌رسانیم تا در روز رستاخیز، در برابر رسول خدا و عترت او شرمنده نباشیم.

ابلاغ پیام غدیر خدمت‌گزاری به آستان امام عصرعلیه السلام است و بهترین توفیقی که خداوند ممکن است در روز مبارک و فرخنده‌ی غدیر به آنان که درخواست می‌کنند، عطا فرماید. اگر در مسیر رضای امام عصرعلیه السلام تلاش و کوششی کردیم و در زمان حاضر، او را به مردم مضطرب و بیچاره‌ی زمین شناسانیدیم تا گامی به امام زمانشان نزدیک شوند، وظیفه‌ی غدیری خویش را به‌جا آورده‌ایم و پیام غدیر را در حدّ خود ابلاغ کرده‌ایم و آن‌گاه که این‌چنین شد، بهترین عیدی الهی در این ایّام نصیبمان شده است.

غدیر عید ولایت کسی است که جدّیت هدفمند کردن زندگی و اهمّیت کوشیدن در بندگی را به ما نشان داد. عید مولایی که بازی‌اش با کودکان یتیم بود و شادی‌اش نبودن دلی غمین؛ جلیس محرومان بود و انیس مظلومان.

... و اکنون در آستانه‌ی غدیریم! آیا من و تو آن‌چنان که رسول‌الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «غدیر، افضل اعیاد امت من است» این عید را بزرگ‌ترین و برترین عیدمان می‌دانیم و برای رسیدنش روزشماری می‌کنیم؟ آیا شور و نشاطی که در غدیر بر پیامبر خدا نمودار بود در ما نیز هست؟

اگر محبّت مرتضی علی و فرزندانش تا امام زنده‌ی این زمان، در خانه‌ای راه یافت، آن خانه آباد و نورانی شده است؛ هر چند آن خانه سرای دلی باشد و چه خانه‌ای پاک‌تر از دل؟

هریک از ما وظیفه‌مندیم تا بر اتمام نعمت الهی و اکمال شریعت محمدی شکر و سپاس به‌جا آوریم و بایسته‌ی این شکر آن است که نگذاریم غدیر از یاد رود و هر ساله غریبانه بیاید و برود و تا سالی دیگر، فراموش شود. باید قدردان غدیر باشیم و به تعظیم آن همّت گماریم. ساده‌ترین کار آن است که به سنّت پدران، با دیدار سادات، خاندان پیامبرصلی الله علیه وآله وسلم را احترام بیش‌تری بگذاریم.

غدیر، روز دوری از گناهان و آمرزش خطای بندگان است.

بیاییم طعم شادمانی غدیر را در کام کودکان، نوجوانان و جوانان شیرین کنیم و آنان را با شمیم مهر و محبت امام عصر علیه السلام آشنا سازیم تا هر ساله منتظر غدیر باشند. عیدگرفتن غدیر اگر فرهنگی عمومی شد و میان مردم رواج یافت، هم چون عاشورا فرونشاندنی نیست. سرور و شادی در غدیر به همان قدر مهم است که عزاداری و ماتم در محرم. آن هنگام است که وظیفه‌ای را که رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود به انجام رسانده‌ایم و دل و جان جوانانمان را با بیان مکارم اخلاقی پیشوایان گران قدر خود، از علی مرتضی تا مهدی آل محمد علیهم السلام، روشن کرده‌ایم تا به خود ببالند که مولایشان علی است و بنازند که شیعه‌ی مهدی‌اند. آن گاه لذت عنایاتشان را خود خواهند چشید.

اگر در غدیر که نه، در تمام ایام، درد غربت دین و مظلومیت امیر غدیر را در سینه داشتیم و باری، به عیادت بیماران و تفقد ایتام و گره‌گشایی از گرفتاران رفتیم و سلامشان کردیم و مبارک‌باد گفتیم و رنج بیماری و درد بی‌پدری و ظلم‌دیدگی از بی‌مروتی و نبود عدالت را در جان‌شان التیامی بخشیدیم و هدیه‌ای، هرچند کوچک به گونه‌ای که خجالتی نیاورد و هیچ منتی از ما نبینند تقدیمشان کردیم و یا علی‌گویان به خدایشان سپردیم...، شاید گوشه‌ای از وظیفه‌ی غدیری خویش را به انجام رسانده و کاری کرده باشیم تا پس از رفتنمان، نه ما را، که از علی تا مهدی علیه ما السلام را دوست بدارند.

پیام غدیر بشارتمان داد که مولایمان زنده و حاضر و آخرین پیشوا از سلسله‌ی امامان است. اوست که کارها به او واگذار شده است. اوست که کسی بر وی پیروز نمی‌گردد. اوست امام و حجت باقی و پس از وی حجتی نیست. هیچ حقی نیست مگر همراه او و هیچ نوری نیست مگر نزد او. آری، او امین خدا و ولیّ او در زمین است.

امروز یگانه وارث زنده‌ی غدیر، امام حاضر من و شماست؛ همان امامی که خداوند از میان مخلوقاتش برگزیده و در پیشگاه او صاحب منزلت است؛ همان امامی که علوم همه‌ی

انبیا به او رسیده و وارث هر دانش و چیره بر هر علمی است؛ همان امامی که رمز خاتمیت پیامبر است و جاودانگی اسلام؛ همان امامی که رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم در غدیر بشارت ظهور و فراگیری عدلش را در زمین به همه‌ی انسان‌ها داد. او هم‌اینک وارث ولایت علوی است.

بیاییم در این زمان همه‌ی توجّه خود را به آستان او معطوف کنیم و برای یافتن حقّ و کسب نور و هدایت، به درگاه او متوسّل شویم و در خانه‌ی او را بگوییم. ملاک حق، امروز وجود امام حیّ است. به همین دلیل، آن محبوب دل‌ها به یه یکی از علما فرمود که: «جستن معارف والای دینی، جز از راه ما خاندان، به انکار ما می‌انجامد.»

این همان سخن امام صادق علیه السلام است:

«دروغ می‌گوید کسی که گمان دارد که از شیعیان ماست؛ امّا به دست‌آویزهای دیگران تمسّک می‌جوید.»

به لحظات پایانی نزدیک شده‌ایم. کوشیدیم تا حدّ توان، گوشه‌ای از فضایل و کمالات امیر غدیر و سلسله‌ی پیشوایان از فرزندانش را به همراه پیام غدیر به گوش جان شیفتگان و شیعیانش برسانیم.

آری، خوش‌حال باشید و دل مسرور دارید که «فرزند علی» در راه است و صبح پیروزی آمدنی است. اگر توفیق درک محضر او را یافتید، دست در دستش گذارید و با او صادقانه و از سویدای دل، بیعت کنید و عید غدیر را به آستانش تبریک گوید و بدانید که دولت عدل او تجسّم آرمان بعثت و غدیر و عاشورا است.

خدایا! توفیق شکر نعمت غدیر را به ما ارزانی دار تا قدردان غدیر باشیم و به تعظیم آن همّت گماریم.

خدایا! تو را به روح ولیّات علی علیه السلام هم او که چشم بر هم زدنی، به یگانگی تو شرک نورزید سوگند می‌دهیم در فرج فرزندش مهدی علیه السلام شتاب فرما.

خدایا! ایمان و تقوایی عطایمان کن تا ابرهای سیاه غیبت سبب محروم ماندن ما از تابش خورشید وجودش نگردد. چشمان مان را به چهرهی پُرفروغ آن ولیّ خدا که به یُمن وجود او زنده‌ایم و نفس می‌کشیم منوّر ساز.

«اللَّهُمَّ ارِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ وَالْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ وَاكْحُلْ نَاضِرِي بِنَظَرَةٍ مِنِّي إِلَيْهِ...»